

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Með áætlun þessari leggur bæjarstjórn Fjarðabyggðar áherslu á að unnið verði markvisst að forvörnum í sveitarfélaginu.

Áætlunin tekur til starfsemi stofnana sveitarfélagsins og yfirvalda sem og stofnana og félaga sem ekki eru á forræði sveitarfélagsins. Afar mikilvægt er að markviss og góð samvinna sé meðal þeirra sem vinna að forvörnum svo stuðlað verði að betra og heilbrigðara mannlífi í sveitarfélaginu.

Markmiðin með forvörnum eru:

- Að draga úr neyslu á hvers kyns vímuefnum og tóbaki.
- Að auka markvisst forvarnarstarf í sveitarfélaginu með auknu samstarfi milli þeirra aðila sem að starfinu koma og aukinni fræðslu.
- Að vímuvarnir verði fastur þáttur í starfsemi félaga, fyrirtækja og stofnana sem hafa með málefni barna og ungmenna að gera í sveitarfélaginu.
- Að virkja sem flesta í sveitarfélaginu til að starfa að forvörnum.

Framkvæmd áætlunarinnar:

Fyrir hönd bæjarstjórnar Fjarðabyggðar ber félagsmálanefnd ábyrgð á framkvæmd áætlunarinnar. Starfsmenn félagsmálanefndar sjá um að halda utan um starfsemi forvarnahóps sem í sitja fulltrúar frá lögreglu, heilsugæslu, grunnskólum, foreldrafélögum grunnskólanna, Verkmenntaskóla Austurlands, kirkjunni, vinnuskólanum, félagsmiðstöðvunum auk æskulýðs- og íþróttfulltrúa. Forvarnahópurinn fundar mánaðarlega og skilar skýrslu árlega. Þá skila þeir sem eiga aðild að forvarnaáætluninni skýrslu í júní ár hvert þar sem metið er hversu vel tókst að framfylgja áætluninni. Starfsmenn félagsmálanefndar munu hafa umsjón með þessu starfi.

Starfsmenn félagsmálanefndar munu annast kynningu á forvarnaáætluninni fyrir íbúum Fjarðabyggðar. Forvarnaáætlunin er birt í heild sinni á slóðinni Fjarðabyggd.is og eru íbúar sveitarfélagsins hvattir til þess að kynna sér hana.

Forvarnaáætlunin var tekin til fyrri umræðu hjá félagsmálanefnd Fjarðabyggðar þann 27.11.01 og til síðari umræðu þann 15.01.02. Hún var samþykkt á fundi bæjarstjórnar Fjarðabyggðar þann 00.00.02.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Félagsmiðstöðvarnar Atom, Knellan og Zveskjan.

Markmið:

- Að gera starfsfólk, þjálfara og aðra leiðbeinendur barna og ungmenna betur meðvitaða um vímuvarnir.
- Að setja reglur um viðurlög við hvers konar vímuefnanotkun þátttakenda og starfsmanna í starfi á vegum Fjarðabyggðar.
- Að vinna að aukinni þátttöku 16 - 18 ára ungmenna í skipulögðu æskulýðsstarfi.
- Að vinna að fræðslu um vímuvarnir.
- Að efla þátttöku foreldra í skipulögðu æskulýðsstarfi.

Framkvæmd:

- Boðið verður upp á námskeið um vímuvarnir í samráði við frjáls félagasamtök fyrir starfsfólk, þjálfara og aðra leiðbeinendur.
- Gerðar skulu skriflegar reglur um bann við hvers konar vímuefnanotkun í öllu starfi skipulögðu af starfsmönnun Fjarðabyggðar við æskulýðs- og íþróttamál. Skulu þessar reglur kynntar og hengdar upp á áberandi stöðum.
- Unglingum á aldrinum 16 - 18 ára verði boðið til undirbúningsfunda um opnun og skipulag starfsemi ætlaða þessum aldurshópum. Æskulýðsmiðstöðvarnar verði opnaðar fyrir þennan aldurshóp sérstaklega eða með öðrum hópum.
- Staðið verði fyrir fræðslufundi (jafningjafræðslu) þar sem ungmenni ræða vímuefnanotkun.
- Leitað verði eftir samstarfi við félagsmiðstöðvar *SAMAUST* og/eða *SAMFÉS* um fræðsluefni og framkvæmd forvarnafræðslu.
- Samkomur, mót eða kynningar verði skipulagðar þar sem foreldrum verði boðið sérstaklega að taka þátt og kynna sér starf barna og unglunga í félagsmiðstöðvunum.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Félagsþjónustan

Markmið:

- Að sameina krafta allra þeirra sem starfa að forvarnamálum í sveitarfélaginu en það eru m.a. lögreglan, heilsugæslan, kirkjan, skólarnir, æskulýðs- og íþróttafulltrúi, félagsmiðstöðvarnar, íþróttafélögin, vinnuskólinn og ýmis félagasamtök.
- Að stuðla að fræðslu um forvarnir sem víðast í samfélaginu s.s. í skólum, félagsmiðstöðvum og á vinnustöðum.
- Að efla og styrkja fjölskylduna með því að stuðla að fræðslu um uppeldismál.
- Að veita foreldrum í vanda stuðning og aðstoð við að finna úrræði við hæfi.
- Að hvetja stofnanir og félagasamtök til þess að skilgreina hlutverk sitt og setja sér markmið í forvarnamálum.

Framkvæmd:

- Að kalla saman þá aðila sem starfa í stýrihópi um forvarnir í sveitarfélaginu til fundar a.m.k einu sinni í mánuði og stjórna þeim fundum.
- Að gera á nokkurra ára fresti könnun á lífsháttum ungmenna í Fjarðabyggð og gera samanburð á milli ára.
- Að standa fyrir opnum fundum og fræðslufyrirlesturum fyrir almenning um forvarnamál.
- Að vera í samstarfi við lögreglu og skóla um heimsóknir aðila sem starfa að forvörnum.
- Að vera í samstarfi við samtök eins og *Ísland án eiturlyfja, Áfengis- og vímuvarnarráð, Fræðslumiðstöð um vímuvarnir, Heimili og skóla og SÁÁ.*

Forvarnaáætlun Fjarðbyggðar Foreldrafélög grunnskólanna

Markmið:

- Að foreldrafélögin verði virkari í samstarfi við skólana og aðra sem hafa með börn og unglunga að gera.
- Að taka þátt í verkefninu „Fyrirmyndarforeldrar” á vegum landssamtakanna *Heimili og skóli*.
- Að efla samvinnu foreldrafélaganna í Fjarðabyggð.
- Að foreldrafélögin beiti sér fyrir því að þeir aðilar sem selja tóbak, reka söfnunarkassa og leigja myndbandsspólur fari eftir þeim reglum sem gilda um starfsemina.

Framkvæmd:

- Notaðar verði upplýsingar um vímuefni frá landsamtökunum *Heimili og skóli* til þess að kynna fyrir foreldrum og auka samstöðu meðal þeirra. Haldinn verði fundur í upphafi hvers skólaárs til þess að kynna foreldrasamninginn.
- Stjórnir foreldrafélaganna skipuleggi fundi með lögreglu og foreldrum í upphafi hvers skólaárs þar sem kynntar verða og ræddar útivistarreglur. Auk þess verði farið yfir ástandið í vímuefnamálum í sveitarfélaginu.
- Stjórnir foreldrafélaganna í Fjarðabyggð hittist tvisvar á vetri og miðli upplýsingum, hugmyndum og fróðleik sín á milli.
- Fulltrúar úr stjórnnum foreldrafélaganna munu reglulega heimsækja verslanir, sjoppur og myndbandaleigur í Fjarðabyggð og athuga hvort farið sé að lögum um sölu tóbaks, rekstur spilakassa og útleigu á myndböndum.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar Grunnskólarnir

Markmið:

- Að styrkja sjálfsmynd og sjálfstraust nemenda svo þeir geti tekið afstöðu gegn vímuefnum og staðið á móti neikvæðum félagslegum þrýstingi.
- Að vinna markvisst gegn einelti og annarri félagslegri útskúfun.
- Að fræða nemendur um skaðsemi vímuefna og gildi hollra lífshátta.
- Að grunnskólarnir verði vímuefnalausir, nemendur neyti ekki tóbaks, áfengis eða annarra vímuefna.
- Að eiga öflugt samstarf við foreldra, félagsmiðstöðvar, heilsugæslu, félagsþjónustu og lögreglu um samræmdar aðgerðir gegn neyslu vímuefna.

Framkvæmd:

- Reglulegir fundir forvarnarráðs, nemendaverndarráðs og eineltisteyma þar sem fylgt er eftir áætlun skólans í forvörnum.
- Fastir tímar hjúkrunarfræðings í skólum, þar sem m.a. allir nemendur frá 7. - 10. bekk eru boðaðir í einstaklingsviðtöl.
- Kennsla í lífsleikni styrkt m.a. með námskeiðum kennara á og/eða utan skólatíma og með útvegum bestu námsgagna.
- Reglusemi, útivist ungmenna og vímuefnalaus grunnskóli verði ætíð rædd á kynningarfundum umsjónarkennara og foreldra að hausti.
- Fylgja fast eftir banni við neyslu hvers kyns vímuefna í skóla, á skólalóð og í skólaferðalögum.
- Bjóða árlega upp á fræðslu fyrir foreldra í samráði við foreldrafélög, félagsmiðstöðvar, félagsþjónustu, heilsugæslu og lögreglu.
- Aðstoða nemendaráð skólanna við uppákomur þar sem nemendur geta skemmt sér hver með öðrum án þess að vímuefni komi við sögu.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar Heilsugæslustöðvar

Markmið:

- Að stuðla að aukinni fræðslu og ráðgjöf til fjölskyldna um vímuefni og skaðsemi þeirra.
- Að stuðla að eftirliti og fræðslu til nemenda í grunnskólum.
- Að stuðla að samvinnu við foreldra og aðra samstarfsaðila vegna einstaklinga sem eru í áhættuhópi eða eiga við vímuefnavanda að stríða.
- Að stuðla að stuðningi og fræðslu til nemenda í 9. og 10. bekk grunnskólanna um reykingar, áfengi og vímuefni.
- Að stuðla að samvinnu við þá sem sjá um starfsemi íþróttafélaganna með fræðslu og ráðgjöf.

Framkvæmd:

- Hjúkrunarfræðingur fer einu sinni á viku í hvern skóla og sér þar um eftirlit og fræðslu til nemenda.
- Skólahjúkrunarfræðingur tekur einstaklingsviðtöl við alla nemendur í 9. og 10. bekk grunnskóla.
- Heilsugæslan eykur samvinnu við íþróttafélögin og samtök sem starfa með ungu fólki.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Ungmenna- og íþróttafélög

Markmið:

- Að banna notkun hvers konar vímugjafa á æfingum, keppnisferðum og öðrum atburðum sem fram fara á vegum félaganna.
- Að standa fyrir íþróttamótum eða samkomum sem tileinkaðar eru vímuvörnum.
- Að auka fræðslu um vímuvarnir til þjálfara og leiðbeinenda.

Framkvæmd:

- Setja í reglur félags bann við notkun vímuefna. Þær kynntar og viðeigandi merkingar settar upp. Þetta bann gildi jafnt fyrir keppendur, þjálfara og fararstjóra og á einnig við um æfinga- og keppnissvæðin.
- Halda íþróttamót tileinkað vímuvörnum, t.d. með slagorðinu "Íþrótt gegn vímu". Ekki væri endilega um ný mót að ræða heldur gætu mót sem þegar er hefð fyrir borið þess yfirskrift í samráði við mótshaldara sem hugsanlega vildu gera meira úr mótinu.
- Taka þátt í undirbúningi námskeiðs fyrir þjálfara og leiðbeinendur um vímuvarnir í samráði við æskulýðs- og íþróttafulltrúa.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar Kirkjan

Markmið:

- Að skapa í samfélaginu anda samhentrar fjölskyldu, þar sem hver og einn skiptir máli og finnur öryggi hið ytra sem innra.
- Að efla sjálfsmynd og sjálfstraust einstaklinga, sem laðar fram það besta í fari þeirra.
- Að efla siðferðiskennd, vitund og þroska einstaklinga og samfélags.
- Að efla og hvetja fólk til að vera öðrum jákvæðar, góðar og traustar fyrirmyndir er sýna ábyrga afstöðu til náungans og samfélagsins.
- Að styrkja og efla foreldra í uppeldishlutverki sínu og þeirri skuldbindingu sem þeir takast á hendur.
- Að innræta með einstaklingum og hópum mikilvægi náungakærleiks, að gæta bróður og systur og mega ekkert aumt sjá.
- Að áminna og tala um fyrir þeim sem augljóslega hafa leiðst afvega eða reyna að afvegaleiða aðra og benda á leiðir til úrlausna.
- Að efla með fólki kjark og áráði þegar illa horfir í málefnum náungans, að það sé reiðubúið að grípa inn í og taka af skarið.

Framkvæmd:

- Boða trú á Guð, sem ber umhyggju fyrir fólki, er kærleiksríkur og miskunnsamur.
- Boða trú Jesú Krist, fyrirgefningu hans og upprisu til vonar og trúar og að í samfélaginu við hann hafi einstaklingurinn óþrjótandi möguleika á að njóta hæfileika sinna og hamingju.
- Boða þann mannskilning, að Guð líti á manninn sem sköpun sína, barnið, sem hann þráir og elskar skilyrðislaust, án þess að gera kröfur um verðleika.
- Boða bænalíf og trúarsamfélag sem mikilvæg tæki til sjálfsstyrkingar og til þess að efla sjálfsmynd.
- Kenna þau almennu gildi og viðmið, sem reynst hafa fólki og samfélögum öflugastar stoðir í mannlegum samskiptum.

- **Koma boðskapnum á framfæri með helgihaldi: guðsþjónustum, sunnudagaskólum, öðrum athöfnum og samkomum.**
- **Koma boðskapnum á framfæri með öðrum hætti s.s.: skírnar- og hjónavígsluviðtölum, fermingarundirbúningi, fundum með börnum og ungmennum, námskeiðum fyrir börn og unglinga, mótum og með því að reka sumarbúðir.**
- **Með því að prestur vitji þeirra sem erfitt eiga, veiti persónuleg viðtöl, sálusorgun, fyrirbætur og ýmis konar ráðgjöf við ungmenni, fjölskyldur og aðra aðila.**
- **Með því að prestur hafi eftir atvikum náið samband og samráð við fagaðila og aðra aðila í samfélaginu og utan, skjólstaðingum sínum til hjálpar.**
- **Með því að sinna mikilvægum þáttum í menningarmálum og viðburðum þeim tengdum.**

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Lögreglan

Markmið:

- Að efla samstarf við foreldra um útivistarreglur. Mikilvægt að gefin verði skýr skilaboð um að útivistarreglur verði virtar.
- Að auka fræðslu um vímuefnanotkun, einkenni vímuefna og skaðsemi.
- Að lögreglan gefi skýr skilaboð um að neysla áfengis undir lögaldri verði ekki liðin.
- Að bæta þekkingu á áhættuþáttum tengdum vímu og fíkniefnaneyslu.
- Að efla almenna andstöðu gegn neyslu vímu- og fíkniefna.

Framkvæmd:

- Lögreglan sitji fundi með foreldum grunnskólanna í upphafi hvers skólaárs, þar sem kynntar verði og ræddar útivistarreglur, m.a. hvaða tilgang þær hafa.
- Lögreglan veiti aðstoð við fræðslu foreldra um vímuefni í samráði við foreldrafélög grunnskólanna. Farið er yfir hvernig ástandið er á svæðinu, hvar vímuefni eru notuð og hvernig og hvaða brotastarfsemi er í umdæminu sem tengja má neyslu fíkniefna.
- Auka eftirlit með ungmennum og þeim svæðum þar sem þau safnast saman.
- Settar verði skýrar reglur milli lögreglu, félagsmálayfirvalda og foreldra um hvenær afskipti lögreglu leiði til tilkynningar.
- Herða eftirlit með sölu tóbaks til barna undir 18 ára aldri í samvinnu við félagsmálayfirvöld.

Forvarnaáætlun Fjarðabyggðar

Vinnuskóli og skólagarðar

Markmið:

- Að nemendur og starfsmenn skólagarða og Vinnuskóla Fjarðabyggðar verði reyklausir.
- Að samstarf milli Vinnuskóla, félagsmiðstöðva, grunnskóla, lögreglu og félagsþjónustu verði aukið.
- Að fræðsla og varnir gegn vímuefnum verði hluti af starfsemi/námsskrá skólanna.

Framkvæmd:

- Láta hag nemenda ávallt sitja í fyrirrúmi með réttlæti, réttsýni og sanngirni sem aðalverkfæri.
- Starfsáætlun og reglur Vinnuskólans verði sendar öllum nemendum og starfsmönnum áður en þeir hefja störf.
- Fræðsla um vímuefni og eftirlit með neyslu verður markvisst aukið. Annað hvert ár verður leiðbeinendum gefinn kostur á að sækja námskeið um neyslu vímuefna og forvarnir.
- Tengd verður saman fræðsla um vímuefni, umhverfismál, tómstundaval, samskipti, ábyrgð, frumkvæði og vinnu.
- Lögð verður áhersla á mikilvægi leiðbeinenda sem fyrirmyndir.
- Þess verður gætt að öll mörk og allar reglur séu skýrt fram settar svo og viðurlög við brotum. Áhersla er lögð á upplýsingaskyldu til foreldra og forráðamanna við brot á reglum.